

Beograd -- Za prvih sedam meseci 2017. javni dug je smanjen za milijardu evra, sa 24,8 na 23,8 milijardi evra. U odnosu na BDP, dug države je smanjen sa 73 na 65,2 odsto.

Ovo je dobra vest, ali treba znati da je uzrok celokupnog smanjenja javnog duga obračunske prirode i posledica jačanja dinara prema evru i dolaru. Prema rečima Saše Randelovića, saradnika Fonda za razvoj ekonomske nauke, od početka godine dinar je ojačao prema evru za oko pet odsto, a prema dolaru za čak 15 odsto što se preračunato u evre odrazilo na smanjenje duga za nešto više od milijarde. "Krajem prošle godine imali smo jačanje dolara zbog čega je došlo do povećanja javnog duga za 700 miliona evra, a sada imamo obrnutu situaciju i smanjenje javnog duga. Dalje kretanje deviznog kursa će zavisiti pre svega od monetarne politike američkog FED-a i Evropske centralne banke, ali delimično i od naše monetarne politike. U srednjem roku bila bi poželjna blaga realna depresijacija kako bi se podstakao rast izvoza", smatra Randelović. S obzirom na to da je najveći deo javnog duga u stranim valutama - 41,2 odsto u evrima i 31,5 odsto u dolarima - promene deviznog kursa nose velike rizike u budućnosti. Miloško Arsić profesor na Ekonomskom fakultetu u Beogradu ističe da je u budućnosti realan rizik promene kursa na gore. "Vrlo je moguće da dolar ojača i u odnosu na evro i u odnosu na dinar. Trenutno stvari izgledaju povoljnije nego što je to stvarno slučaj", napominje Arsić. Zanimljivo je da se pritisak na jačanje dinara dešava u situaciji kada imamo usporavanje privrednog rasta u odnosu na prošlu godinu (MMF korigovao procenu na 2,3 odsto) i rast deficita platnog bilansa. Deficit tekućeg računa platnog bilansa u prvoj polovini godine iznosio je milijardu evra, što je za 48,3 odsto (ili za 332 miliona evra) više u odnosu na isti period prošle godine. Deficit je i u trećem kvartalu nastavio da raste s obzirom da je izvoz usporio, a uvoz ubrzao, pa su se na godišnjem nivou skoro izjednačili. Ivan Nikolić, saradnik biltena Makroekonomske analize i trendovi objašnjava ovo kretanje deviznog kursa promenama u ponudi novca. On je utvrdio da iako se povećava novčana masa, opticaj novca je usporen. "Na taj način je moguće objasniti nesklad slabijih spoljnotrgovinskih pokazatelja i tekućeg računa platnog bilansa u celini, a s druge strane znatno manju tražnju za devizama za čak 648 miliona evra", kaže Nikolić uz komentar da je NBS na međubankarskom deviznom tržištu od aprila do kraja avgusta ove godine kupila 960 miliona evra, dok je lane u istom periodu taj iznos bio 485 miliona evra. Nikolić ističe da razlozi za usporavanje opticaja novca mogu biti različiti, od stabilizacije privrede i političkog okruženja, zbog čega se duže zadržava novac i ne menja za stranu valutu do averzije prema riziku zbog čega se uzdržavaju od investicija. Dejan Šoškić, profesor na Ekonomskom fakultetu u Beogradu i nekadašnji guverner NBS, ističe da se ovo jačanje dinara prema evru nije smelo dozvoliti jer je posledica priliva špekulativnog kapitala u državne dinarske obveznice. "Aprecijacija dinara je štetna za domaću privredu i to za njen najzdraviji deo, neto izvoznike. Takođe šteti i stranim investitorima koji proizvode za izvoz i koji su manje konkurentni na svetskom tržištu. Verujem da je NBS to uvidela sa zakašnjenjem i smanjila je referentnu kamatnu stopu", ocenjuje Šoškić.

Izvor: Danas